

VIII Congreso General de Historia de Navarra. Pamplona: Gobierno de Navarra, 2015. Príncipe de Viana, 261 i 262. 1.037 pàgs. [19 x 28].

Edició -en dos volums- de les actes del congrés, en els quals es revisen aspectes històrics des de la Prehistòria al període contemporani de Navarra, tenint en compte també continguts sobre història de l'art. En el primer volum consten les ponències i una part de les comunicacions (fins al final de l'Edat Mitjana), que també s'editen al segon (centrat en la Història Moderna i Contemporània, juntament amb els aspectes artístics). Les nou ponències tracten etapes històriques molt diverses i aspectes variats. Aquestes s'inicien amb un treball de Martín ALMAGRO GORBEA sobre els contactes etnoculturals des de la Prehistòria fins a l'Edat del Ferro. Els contactes de Navarra amb l'exterior varen ser nombrosos i varen influir en la seva cultura i manera de viure. L'autor observa les inscripcions, monedes, esteles i comenta les influències indoeuropees de les esteles campaniformes, el mite de l'heroi fundador romà, l'hàbitat i rituals que també es trobaven a la zona de l'Ebre. Destaca la clàssica divisió cultural Pirineus-Baixa Navarra que ha determinat les diferències des del Neolític. Inclou una àmplia bibliografia. A continuació Juan Manuel ABASCAL PALAZÓN es refereix a l'escriptura i l'epigrafia del territori durant l'etapa romana. Es basa en el gran nombre d'inscripcions localitzades, sobretot a l'anomenada zona mitja. La majoria de textos estaven escrits damunt del fang cuït o ceràmica i mostren que la voluntat d'escriure corresponia a diverses classes socials, no sent el llatí l'únic idioma trobat. Bibliografia. Eloísa RAMÍREZ VAQUERO aprofundeix en la red urbanística de Navarra entre Adour i l'Ebre els ss. XI al XIII. Té en compte les localitats amb estatut de franquícies, analitza la relació amb els focus urbans gascons de Bearn i la situació al Sud del Pirineu; distingint dos períodes: el primer del s. XI fins el 1134, i el segon de 1219 fins al final del procés de consolidació de la monarquia. Mercedes CHOCARRO HUESA i Félix SEGURA URRRA parteixen de la documentació de Juan Rena, pagador de la Hisenda de Castella a Navarra (1512-1539) i que va ocupar diversos càrrecs, arribant a ser bisbe de Pamplona. Els autors estudien la relació del regne de Navarra amb la monarquia hispànica durant el primer terç del s. XVI. En canvi, José Maria IMÍZCOZ BEUNZA observa les xarxes socials i la primera globalització vinculada a l'economia atlàntica i a la monarquia espanyola, des de mitjan del s. XVII fins a principis del s. XIX. Analitza els llocs de procedència, els destins de la cort, la península i l'Imperi; els negocis, càrrecs, etc. Javier María DONÉZAR DÍEZ DE ULZURRUN examina la Navarra ortodoxa del s. XIX; es a dir, els vincles entre la religió catòlica i els furs o les antigues lleis, juntament amb el desenvolupament durant el règim liberal de la nova propietat intel·lectual. Ángel GARCÍA-SANZ MARCOTEGUI proposa una guia per a l'estudi dels heterodoxes de la zona de 1865 a 1939, en una regió molt catòlica. Té en compte les vies de recepció de les idees heterodoxes, les lògies masòniques, les societats de lliure pensadors, l'anticlericalisme i

altres aspectes. Mariano GONZÁLEZ PRESENCIO s'apropa a l'arquitectura navarra contemporània i il·lustra el seu article amb nombroses imatges d'edificis actuals. Revisa els tractats d'arquitectura contemporània i destaca els aspectes de la seva evolució, recordant la importància de la creació de l'Escola d'Arquitectura. Alberto CAÑADA ZARRANZ observa les referències a Navarra que s'han fet en pel·lícules no espanyoles i la manera com des de fora s'ha presentat aquesta zona.

A continuació s'inicia la publicació d'un seguit de comunicacions, classificat per ordre cronològic. En consten vuit de Prehistòria i Història Antiga, nou d'Història Medieval, deu d'Història Moderna, vuit d'Història Contemporània i setze sobre Història de l'Art i patrimoni. Per tant es tracta d'un ampli repertori que serveix per revisar aspectes vinculats a la història i la societat Navarra i aportar nous continguts sobre política i cultura.

IHE

(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Edición -en dos volúmenes- de las actas del congreso, en las cuales se revisan aspectos históricos desde la Prehistoria al periodo contemporáneo de Navarra, teniendo en cuenta también contenidos sobre historia del arte. En el primer volumen constan las ponencias y una parte de las comunicaciones (hasta el final de la Edad Media), que también se editan en el segundo (centrado en la Historia Moderna y Contemporánea, junto en los aspectos artísticos). Las nueve ponencias tratan etapas históricas muy diversas y aspectos variados. Estas se inician con un trabajo de Martín ALMAGRO GORBEA sobre los contactos etnoculturales desde la Prehistoria hasta la Edad del Hierro. Los contactos de Navarra con el exterior fueron numerosos e influyeron en su cultura y manera de vivir. El autor observa las inscripciones, monedas, estelas y comenta las influencias indoeuropeas de las estelas campaniformes, el mito del héroe fundador romano, el hábitat y los rituales que también se hallaban en la zona del Ebro. Destaca la clásica división cultural Pirineos-Baja Navarra que ha determinado las diferencias desde el Neolítico. Incluye una amplia bibliografía. A continuación Juan Manuel ABASCAL PALAZÓN se refiere a la escritura y la epigrafía del territorio durante la etapa romana. Se basa en el gran número de inscripciones localizadas, sobretodo en la llamada zona media. La mayoría de textos estaban escritos encima del barro cocido o cerámica y muestran que la voluntad de escribir correspondía con las diversas clases sociales, no siendo el latín el último idioma localizado. Bibliografía. Eloísa RODRÍGUEZ VAQUERO profundiza en la red urbanística de Navarra entre Adaour y el Ebro en los siglos XI al XIII. Tiene en cuenta las localidades con estatuto de franquicias, analiza la

relación con los focos urbanos gascones de Bearn y la situación en el Sur del Pirineo; distinguiendo dos periodos: el primero del s. XI hasta el 1134, y el segundo de 1219 hasta el final del proceso de consolidación de la monarquía. Mercedes CHOCARRO HUESA y Félix SEGURA URRRA parten de la documentación de Juan Rena, pagador de la Hacienda de Castilla en Navarra (1512-1539), que ocupó diversos cargos, llegando a ser obispo de Pamplona. Los autores estudian la relación del reino de Navarra con la monarquía hispánica durante el primer tercio del s. XVI. En cambio, José María IMÍZCOZ BEUNZA observa las redes sociales y la primera globalización vinculada a la economía atlántica y a la monarquía española, desde mediados del s. XVII hasta principios del s. XIX. Analiza los lugares de procedencia, los destinos de la corte, la península y el Imperio, los negocios, cargos, etc. Javier María DONÉZAR DÍEZ DE ULZURRUN examina la Navarra ortodoxa del s. XIX; es decir, los vínculos entre la religión católica y los fueros o las antiguas leyes, junto con el desarrollo durante el régimen liberal de la nueva propiedad intelectual. Ángel GARCÍA-SANZ MARCOTEGUI propone una guía para el estudio de los heterodoxos de la zona de 1865 a 1939, en una región muy católica. Tiene en cuenta las vías de recepción de las ideas heterodoxas, las logias masónicas, las sociedades de librepensadores, el anticlericalismo y otros aspectos. Mariano GONZÁLEZ PRESENCIO se aproxima a la arquitectura navarra contemporánea e ilustra su artículo con numerosas imágenes de edificios actuales. Revisa los tratados de arquitectura contemporánea y destaca los aspectos de su evolución, recordando la importancia de la creación de la Escuela de Arquitectura. Alberto CAÑADA ZARRANZ observa las referencias a Navarra que se han hecho en películas no españolas y la manera como desde fuera se ha presentado esta zona.

A continuación se inicia la publicación de una serie de comunicaciones, clasificadas por orden cronológico. Constan ocho de Prehistoria e Historia Antigua, nueve de Historia Medieval, diez de Historia Moderna, ocho de Historia Contemporánea y dieciséis sobre Historia del Arte y patrimonio. Por lo tanto se trata de un amplio repertorio que sirve para revisar aspectos vinculados a la historia y sociedad de Navarra y aportar nuevos contenidos sobre política y cultura.

IHE
(Secretaria de la revista)